36 // 1-20
55
361.6

# PRO JACOBO MARTORELLIO V. CL.

## *VINDICIAE*

### *Quibus verus Martorellius a perſonati Martorellii calumniis purgatur.*

1872

FERVEBAT adhuc inter Graecanicarum rerum ſtudioſos concertatio de pervulgato Graeco Epigrammate nuper Neapoli effoſſo, utrum puero Ariſtoni an Meſſulo inſcriptum eſſet: dumque pars potior altercantium pro Ariſtone ſtaret; ecce tibi Libellus, cui titulus: ΑΠΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ *pro Graeco Epigrammate Latine converſo ab Jacobo Martorellio adverſus accuratiores poſterioris editoris animadverſiones*, qui ab Jacobo Martorellio prodiiſſe perhibebatur. At nemo ſanae mentis homo adduci potuit, ut crederet, a tanto viro omnigena eruditione, ac Graecis Latiniſque litteris clariſſimo opuſculum iſtud profectum eſſe. Quis enim concoquere umquam poſſit, virum in Academia ornatiſſima profeſſorem, Graecam hiſtoriam Graecaſque litteras docentem, in brevi ſcriptionis ambitu in tot *ἁμαρτημάτων* ſcopulos impingere potuiſſe? Fuit igitur, ut mihi habeo perſuaſiſſimum, Pſeudo-Martorellius quis male feriatus, qui ſub tanti viri perſona confidentiſſime incedens, imperitis hac via facilius imponere voluerit.

Neque hujus furfuris facinus nunc primum ex veteratorum verſipellium officina prodiiſſe putes; jampridem enim illud obtinuit, & a primis uſque ductum temporibus, ut apud Galenum Comment. primo in lib. Hippocr. de nat. hum. videre eſt, ad hanc noſtram aetatem perennavit. Nam certe libellus hic, de quo dicturi ſumus, luculentiſſimum hujuſmodi fraudis ſuppeditat argumentum. Nimirum ejus auctor, quiſquis ille fuerit, mihi, qui notiſſimi jam epigrammatis *editionem alteram accuratiorem* vulgaveram, non mediocre negotium ſe allaturum ſperavit, ſi ſub ementita Cl. V. Jacobi Martorellii perſona in me atrocius incurreret. Verum ſplendide falſus eſt: adeone caecutire me credidit, ut veros, ac legitimos doctorum virorum fetus a ſuppoſitis & adulterinis ſecernere ac ſegregare non valerem? Itaque non vulgarem gratiam a ſincero Martorellio me initurum confido, ſi larvam hanc honeſtam huic nebuloni detrahere mihi detur. Et ut rem facilius conficiam, ea tantummodo e ſatis ampla libelli hujus *σφαλμάτων* ſegete in primis ſeligam, quae in Graecam linguam meus cenſor peccavit; ut inde magis appareat, portentoſum hunc partum a ſe dare non potuiſſe clariſſimum eum virum, qui cum in ceteris litteraturae partibus, tum vel maxime in Graeca eruditione apud omnes ſe mirifice commendat.

PAG. VI. Vbi in eo totus Noſter eſt, ut pro genuino *ἀεικέλιος*, quod unice in marmore legitur, ſuum *ἀεικίνιος*, quod nuſquam eſt, tutetur; ſic porro in voces ex particula *ἀεὶ* compoſitas mirifice commentatur: *Quando voculam ἀεὶ fere omnibus adjectivis conferruminatam, uti eſt in ipſo cenſoris ἀεικέλιος, cernimus*. At hactenus nos poenitendi diſcipuli didiceramus, *τὸ ἀεικέλιος* compoſitum eſſe ex *α* privativo, & verbo *εἴκω*. Nunc nuperus magiſter ex vocula *ἀεὶ* arceſſi pro impe-

rio

Digitized by Google

rio jubet. Tanto Magiſtro habemus gratiam; utinam & alteram compoſiti partem prodidiſſet: quanto penore Deus bone! lexica Graeca locupletarentur!

Pag. VII. Vt unice mihi incommodet, qui adnotaveram, compoſita in ος exeuntia, quamvis ea terminatio utrique plerumque ſexui inſerviret, ſolitos fuiſſe vetuſtiores per generum ſpecies inclinaſſe, ſic me falſi arguit. *Vnum compoſitum dumtaxat in Homero reperire eſt in ternas* voces, ut ipſe loqui amat, conciſum, *ſcilicet* ἐυπατέρεια: nempe ut paullo poſt innuit, in ἐυπατέρειος &c. Verum, praeterquam quod non *VNVM dumtaxat* hujuſmodi compoſitum in Homero viſitur; ſed praeter τὸ ἡ ἀεικελίη, eſt & ſecundum ἡ ἀπειρεσίη, eſt & tertium ἡ εἰναλίη; & plura, ſat ſcio, rimantibus occurrent; quis porro fando audivit in Homero eſſe ἐυπατέρειος? At is qui in exſcribendis ex Dinneri farragine epithetis Helenae, tanta ſedulitate laboravit, cur non & fontes Homericos aperuit, unde τὸ ἐυπατέρειος arceſſeremus? nam certe τὸ ἐυπατέρεια Euſtathius ex τῷ ἐυπάτωρ, ἐυπάτερος deducit. Verum ad rem quod attinet; ne te turbet, amice lector, quod cum μοῖρα jungitur in epigrammate ἀεικέλιος, quamvis apud Homerum ἀεικελίη in ſequiore ſexu uſurpetur; nam & apud Philonem cum μοῖρα connectitur παράλιος, ac μεσόγειος· & tamen utriuſque vocis femininum genus παραλία & μεσογεία apud vetuſtiores quoque reperitur. Philonis locum vide apud H. Steph. in v. παράλιος. Sic & ὁ καὶ ἡ εἰνάλιος, & ἡ εἰναλίη: ὁ καὶ ἡ ἀπειρέσιος, & ἡ ἀπειρεσίη, & alia non pauca. Nec tantum in compoſitis id factitatum: nam apud Dionyſium Afrum ἡ πατρώιος ἐμπορία; at apud Homerum πατρωίη γῆ. Quid quod Homerus ipſe (ne te graviſſimum tanti poëtae nomen tranſverſum agat) unam eamdemque vocem in eodem genere, prout ei commodum fuit, variavit? Iliad. T. v. 97. Ἥρη θῆλυς ἐοῦσα, ac Iliad. Θ. v. 7. Μήτε τις οὖν θήλεια θεός. Vbi vox θῆλυς in femin. gen. & θῆλυς, & θήλεια ab Homero uſurpatur. Ceterum, cur Cenſori meo viſum ſit adjectivum ἀεικίνιος i.e. *ſtultiſſima* magis Parcae accommodatum, quam ἀεικέλιος *immitis*; & huic poſtremae voci *flaccidam* & *frigidulam* ineſſe notionem, nequeo ſatis decernere. Per me tamen non ſtat, quin is ſine rivali ſe ſuaque ſolus amet. Sed jam tempus eſt, ut Ariſtoni puero periclitanti ſuppetias feramus.

Pag. VIII. Nonnullos velites quatiendo Ariſtoni praemittit hîc meus adverſarius, in ſequenti pagina Triarius ipſe cominus cum puero violentiſſime congreſſurus. Sic igitur ſat liberaliter incipit: *Luſcitioſiſſimus quiſque videt:* τὸν ἄριστων . . . . . ἑπταέτη . . . . γενεῶν, *vertendum*, *ſeptennem ex elegantiſſimis filiis*. Hîc mirari ſubit, quî Pſeudo-Martorellius ignorarit, patrium caſum (cum partitivus eſt) fere ſemper articulum ſibi praemittere; itaque non τὸν ἑπταέτη ἀρίστων &c. ſed ἑπταέτη τῶν ἀρίστων dictum oportuiſſet. Verum hoc levius: at quae ſequuntur, gaudio quanto maximo adeo me perfundunt, ut nihil ſupra. Sic enim ait hac pag. *E contrario*, *ſi legatur* (τὸν Ἀρίστων Ariſtonem) *uti concoxit adverſarius*, *poëta ſe probaſſet avariſſimum vel minimi praeconii erga HVNC ſuaviſſimum* παιδισκάριον. Quid hoc monſtri eſt? Puellus hic, de quo tamdiu digladiamur, mas eſt, an femina? an utrumque? papae: hoc tertium eſt: ſcilicet Hermaphroditus eſt. Nam τὸ *Erga HVNC* ad virile genus pertinet: TO παιδισκάριον (cum τὸ παιδισκάριον nonniſi *puellam* ſignet; nec in notione *puelli* exempla exſtent. Gloſſas vero, quas cum tritico ſaepe lolium admetiri queruntur viri docti, non moror.) τὸ παιδισκάριον, inquam, ſatis indicat, puerum noſtrum ex utroque ſexu conglutinatum fuiſſe. Nunc enimvero gratias merito ingentes Critico noſtro agimus, quippe qui rem omnibus incompertam primus patefecit.

Heic

Digitized by Google

Heic ego non dubito fore pleroſque, qui παιδισκάριον ex παιδίσκος *puellus* arceſſi jure optimo poſſe, contendant. At ii ſciant neceſſe eſt; non heic, quid analogiae leges vetent jubeantve, ſed quo ſignificatu τὸ παιδισκάριον re ipſa uſurpatum ſit veteribus, quaeri. Ceterum τὸ παιδισκάριον nonniſi *puellam* notaſſe, praeter Heſychium, Clementem Alexandrinum alioſque, teſtatur Lucianus in Dial. Mort. XXVII. p. 442. & in Aſino p. 570. Edit. Reitzii. Laertius vero in Zenone p. 373. Edit. Amſtel. anno 1692. rem extra dubitationis aleam ſtatuit; ubi quo παιδάριον & παιδισκάριον differant, luculenter aperit: quod utriuſque vocis diſcrimen ſi ob oculos habuiſſent interpretes Athenaei, felicius ſenſum Dipnoſophiſtae lib. V. cap. 8. aſſecuti fuiſſent. Et ſane miror eruditum ſenem Palmerium curioſius, ut mihi videtur, Caſauboni viri ſummi παροράματα expiſcantem, nihil heic quod rem extricaret, de ſuo addidiſſe. Verum haec obiter. Jam vero Pſeudo-Martorellius eo argumento hanc expungit lectionem, τὸν Ἀρίστων᾽ ἥρπασ᾽ ἀπ᾽ αὐγῆς, quod triplex vocalium conflictus *trucem reddit verſum*. Laudo hominis exquiſitiſſimam elegantiam. Sed quid Homero fiet, qui in ſecundo Iliadis verſu, hoc eſt in principio poëmatis, ubi omnis omnino numeri cultus affectandus erat, μυρί᾽ Ἀχαιοῖς ἄλγε᾽ ἔθηκε dicere non dubitavit? Sed & quid iniquius in hunc cultiſſimum Poëtam Noſter non ſtatuet, ubi in ejus verſus quatuor, vel quinque apoſtrophis redundantes imparatus inciderit? Iliad. XI. v. 259. Τὸν δ᾽ ἕλκοντ᾽ ἀν᾽ ὅμιλον ὑπ᾽ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης. Ibid. verſ. 410. Ἑστάμεναι κρατερῶς ἤτ᾽ ἔβλητ᾽, ἤτ᾽ ἔβαλ᾽ ἄλλον. Ibid. v. 426. Τοὺς μὲν ἔασ᾽. ὁ δ᾽ ἄρ᾽ Ἱππασίδην Χάροπ᾽ οὔτασε δουρί. Iliad. XXII. v. 368. cum quinque eliſionibus: Καὶ τό γ᾽ ἄνευθεν ἔθηχ᾽, ὁ δ᾽ ἀπ᾽ ὤμων τεύχε᾽ ἐσύλα. An is poeta, quem noſter in deliciis habet, fluere lutulentus, & *Teutonicum* quid Scythicumque ſonare ſibi elegantiarum aucupatori videbitur? Ad haec Cenſor meus quaedam in hac pagina & in principio ſequentis ignorare ſe fatetur, quae neſciſſe vel puero ingens eſt piaculum: *An* (ait) *ἁρπάζω adglutinetur cum caſu patrio*, *nam id ignoro* & pag. ſeq. *An in vocativo ſit χαρίει*, *&* *non χάριεν ignoro*. At, o bone, quanti tandem laboris erat adire grammaticas inſtitutiones, nova methodo digeſtas, quas ante hos paucos annos ex Gallico ſermone ſincerus Martorellius in Italicum elegantiſſime, magnoque cum adoleſcentum emolumento convertit? Inde namque pag. 467. didiciſſes verba *auferendi*, *privandi &c.* cum caſu patrio *adglutinari*. Ibi quoque nimirum pag. 73. legere potuiſſes, χαρίεις in vocativo habere χάριεν & χαρίει. Ceterum leges apud H. Stephanum Tom. I. col. 544. lit. G. ἁρπάζω σε τοῦ πυρὸς, *eripio te ex igne*; & Tom. IV. col. 356. lit. G. Stephanus graece ad miraculum doctus magis χαρίει quam χάριεν in vocativo probat.

Pag. IX. Hac pugna pugnatâ, meus adverſarius ἐπινίκιον ſibi & Muſis canit: ait enim, *mihi triumphum reliquit*. Sed unde factum putes, ut is poſt tot infelices conflictus, fauces tamen puero Ariſtoni ſe compreſſurum confidat? Hac vel potiſſimum hoſtili impreſſione: *Sane*, inquit, *ſi* Ἀρίστων *hic puellus eſſet*, *poeta politiſſimus in* ἑξαστίχῳ *carmine tam culto articulum* τὸν *ante proprium nomen poſthabuiſſet*, *uti vides in* Μίσσος· *neque ultima vocali litterula curtaſſet*, *ne verſus incederet horridus*. Verum ab utraque indagine leviſſimo negotio puerum extricabimus. Et quod ad vitioſam, ut putat, articuli appoſitionem attinet: quid abſurdius dici vel excogitari poteſt, quam dictatorio ſupercilio pronuntiare, nomina propria articulo deſtitui? Et ſane ſi adverſarii mei criminationibus danda ulla eſſet fides; de praeſtantiſſimorum, ac vetuſtiſſimorum ſcriptorum exiſtimatione plane conclamandum foret. Quid Homero, qui Iliad. A. v. 11. τὸν

Χρύ-

Digitized by Google

Χρύσην, quid Theocrito fiet, qui citra magiſtellorum minacis ferulae trepidationem Idyl. V. v. 2. *τὸν Λάκωνα* (ut poeta noſter *τὸν Ἀρίςωνα*) dicere non dubitavit? Millia apud principem Bucolici carminis poetam nomina propria, articulis inſignita in oculos legentium ultro ſe ingerunt: imo eſt, ubi in uno verſu duplex nomen proprium cum ſuo quodque articulo copulatum occurrit. Vt Idyl. VI. v. 42. *Τόσσ' εἰπὼν, τὸν Δάφνιν ὁ Δαμοίτας ἐφίλασε*· & Idyl. VII. v. 3. *Τᾷ Δηοῖ γὰρ ἔτευχε θαλύσια ὁ Φρασίδαμος*. In Anthologia vero quot exempla ad faſtidium uſque ſuppeditant! Pag. 8. (edit. H. Steph. anno 1566.) & paſſim *τὸν Ἕκτορα*. Pag. 11. *Τὰν Ἀφροδίταν*. Pag. 24. *Τὴν Ἑλένην*. Pag. 103. *Τὴν Κίρκην*. Pag. 294. *Τὸν Κινύρην*: & alia id genus, *quam magnus numerus Libyſſae arenae*. At Criticus meus malitioſus homo, cum animadvertiſſet, confertiſſima nominum propriorum cum articulis nube ſe oppreſſum iri; tamquam receptui canens ait: *uti vides in Μίσσος*. Verum nec opinans in Logices elementa peccavit; etenim *petitio principii* eſt; id ſcilicet affirmare, de quo quaeritur, Μίσσος an Ἀρίςων, ſit *ὑποκείμενον* (*ſubjectum*) noſtri epigrammatis. Jam vero ut ad alterum criminationis caput, de inſolita ſcilicet eliſione in *Ἀρίςων'*, accedamus: hic noſter Criticus, poſtquam plura de Homero falſa ſomniavit; nonnulla de Pindaro injurioſa tradidit, quaſi qui ob arctiſſimos Lyricae poeſeos cancellos contra Grammaticae ſcita *Ἄκρων'*, *Ποσειδῶν'* pro integris *Ἄκρωνα*, *Ποσειδῶνα* uſurparit; ſic porro lepidiſſimam ſuam cenſuram hoc epiphonemate abſolvit. *Si igitur*, inquit, *nomina κύρια mutilandi libido magnos vates non invaſit, cenſorem feremus, qui veterem noſtratem poetam de eo crimine arceſſit?* Et nos, ut telum in ejus caput unice caducum retorqueamus, nos, inquam, tantam hominis confidentiam impune feremus? Hem a magnis vatibus nomina propria mutilari negat! Et quidem ſi ex iis, quae hic deblaterat, conjecturam facere velis, Noſtrum *magnos vates*, ad quos confidentiſſime appellat, ne extremis quidem digitis contrectaſſe plane jures. Hinc mihi certe palmare argumentum ſuboritur, haſce ineptias a Cl. V. Martorellio nullo pacto proficiſci potuiſſe. Quis enim niſi calumnioſus homo in animum induxerit; Martorellium virum ornatiſſimum, qui in Homerum ſuum tot noctes evigilavit, ignoraſſe, nomina propria, in quamcumque demum terminationem exierint, apoſtrophos pati apud *magnos vates*, nedum apud *ἐπιγραμματογράφους* Anthologiae, ut pag. 539. (edit. H. Steph.) *Ἄκρων'* pro *Ἄκρωνα*, idque in verſu hexametro? Sed ut benignius agam cum meo adverſario, apponam brevem ex *magnis vatibus* decerptum indiculum; quo plane conficitur, nomina non minus propria, quam appellativa eliſionibus curtata reperiri. Homer. Iliad. II. v. 107. Θυέστ'· Ibid. v. 246. Θερσίτ'· In catal. nav. v. 7. Ἐλεῶν'· Iliad. IV. v. 293. Νέςορ'· Iliad. VIII. v. 201. Ἐννοσίγαι'· Iliad. IX. v. 304. Ἕκτορ'· Iliad. XI. v. 60. Ἀκάμαντ'· Ibid. v. 426. Χάροπ'· Ibid. v. 543. Αἴανθ'· Iliad. XIX. v. 95. Ζῆν'· Iliad. XXIII. v. 795. Ἀντίλοχ'. Heſiod. in fragm. v. 178. Σιδῶν' Theocr. Idyll. XV. Ἀδων'· Et plura corraſiſſem, niſi vererer, ne quis Maſorethicam mihi exprobraret ſedulitatem.

Hactenus Ariſtoni vindicando ſat operae, ni fallor, datum eſt; qui quanta poteſt voce jam clamitat, tumuli poſſeſſionem uni ſibi eſſe addicendam. Nolim autem, ponderoſam a me eloquentiae vim quis expectet, qua Paullae ejuſque *νομιζομένῳ* (*putativo*) filio Meſſo nullum jus eſſe in tumulum, patefaciam. Ad Paullam enim quod attinet; marmor, cujus auctoritatem & fidem non defugio, vitilitigatores viſant; in quo ſi volam aut ullum Paullae veſtigium deprehenderint, iidem in ſcirpo nodum, adhuc irrepertum, intento digito nobis oſtentare poterunt. Quod vero ob expunctam e marmore Paullam, quae nullibi eſt, plus vice ſim-

ſimplici μισογύνην ( *feminarum oſorem* ) me ſalutat adverſarius ; quamquam in eo remordere poſſem , & quidem acrius : tamen , ut bene moratum decet , molliter fero . At quod acres inimicitias cum devoto femineo ſexu ſatis cum periculo geſtas , ſerio monet : ( initio ſiquidem pag. XI. *timendum ſane* , inquit ; *ſcimus enim quid poſſit femina furens* ) id vero me vehementer angit . Verendum namque eſt , ne, quemadmodum Bacchantes Orpheum

*Diſcerptum iatos juvenem ſparſere per agros ;*

ſic & ego miſer ab iratiſſimo mortalium genere mordicus dilanier. De Meſſo autem, quod in aurem Cenſori meo inſuſurrem, hoc unum habeo : eum in prima editione τὸ μέσος probe *medius* reddidiſſe: at in repetitis curis τὸ *medius*, in *Meſſus* abiit : in tertia editione is eadem peccat: niſi quod *ob puerilem leporem* , ut ipſe ait, Meſſum ſuum & *Meſſulum* & *Meſſinum* lepide appellat; quis autem divinaverit , an & in recentiore porro aliqua editione , μέσσος γινετῶν in *Meſſum Genetonem* inter obſtetricias Cenſoris manus ſit evaſurus.

Pag. X. Hic plura in me , quaſi per ſaturam , profert : & primo quidem criminatur me, qui μέσος pro μέσσος in adnotationibus , quae pedeſtri non poetico ſermone decurrunt , ediderim . Sed , lector, ne putes cenſorem meum ignoraſſe , in proſa μέσος , non μέσσος , ſcriptum oportuiſſe . Verum ipſe , ut eſt antiquitatis ſtudioſiſſimus, maluiſſet μέσσος: ſic enim & vetuſtiſſimos Dores in ſoluta oratione ſcripſiſſe didici . Incredibile autem dictu eſt quantum is veterem orthographiam depereat ; nam & pag. XI. κατ' ὥραν pro καθ' ὥραν edidit , ἀρχαϊκῶς . Et quamvis nonnulla libelli ſui male tornata vocabula rurſus incudi typographicae reddidiſſet ; ipſe tamen monuit typographum , ut κατ' ὥραν ad antiquitatis ſpeciem , ſartum tectum tueretur ; tametſi Lucianus, cujus haec verba ſunt , καθ' ὥραν probaſſet . Praeterea contendit, non apud Praetorem , ſed apud Phretrarchos ( *quos utpote Graecanicos judices benigne ſecum acturos* auguratur ; quamvis ipſe injuriam eorum nomini inferens , *Phretarchos* , mutilata litterâ ſecunda caninâ , pro *Phretrarchos* compellaverit ) litem Ariſtonis eſſe conteſtandam . At , quum controverſia de Ariſtonis tumulo heri aut nudius tertius exarſerit , niſi *Phretrarchos* intellexerit , *fratriarum* ſeu *confraternitatum Priores* , quos in re libitinaria operam ſuam saepiſſime locare novimus ; non video , cur vetuſtiſſimis Phretrarchis haec quaeſtio , & judicium committendum ſit ; niſi adverſarius Pythoniſſae carminibus Phretrarchorum Manes reſponſa daturos e tumulis ſe eliciturum confidat . Jamvero quod addit , me idcirco Praetoris mentionem feciſſe , quod in ſententiam eorum iverim , qui Neapolitanam Rempublicam ſub primis Caeſaribus αὐτονομίας ſpoliatam , nuper ſcripſere ; id quidem nunc miſſum facio ; ſed erit fortaſſis alias ea de re dicendi locus. Deinde me accuſat Noſter, quod ἀδέσποτον in fronte editionis meae poſitum ad ſpuriam notionem detorſerim : at eum hoc unum monitum volo ; apud juris conſultos , quorum auctoritas hic plurimum valere debet , τὰ ἀδέσποτα nuncupari *res nullius* ; Theoph. Inſtit. Lib. II. tit.I. Cur ergo tumulus cum Epitaphio , quem Ariſtoni ego primus aſſerui , ἀδέσποτος antea non recte dicetur ? Poſtremo me εὐγένειαν temere pro γνησιότητα uſurpaſſe criminatur . Sed perperam . Vocabulum Εὐγένεια eſt ubi *ingenuitatem* notat : *ingenui* autem ex Livio lib. 10. cap. 8. ii ſunt qui *patrem ciere poſſunt* . Adhaec Syneſio Epiſt. I. qui partus ΓΝΗΣΙΟΥΣ in Republica probant, ii ΕΥΓΕΝΕΙΑΣ προστάται vocantur.

*Ead. pag. poſt medium* , cum de eo quaereretur , patris ne nomen adjunctum , an etiam matris , omiſſo patre, cognomines invicem diſtingueret; nec ulli dubium eſſet , modo antiquitatem de primo limine ſalutaſſet , quin patris tantum

tum

Digitized by Google

tum nomen ad diſcriminandum valeret; non vero matris; niſi ubi quis ἀπάτωρ eſſet : ecce tibi ſiniſtrorſum proſiliens Noſter , lepidum epigramma producit , quod *Meſſino* mater *Venuſtina* inſcripſit. Cui bono iſtuc ? An umquam ab inſcribendo titulo genitricis pietas ( praeſertim ſuo conjuge , uti credibile ſit, defuncto ) prohibebatur ? At jam ſero intelligo . Amicorum , uti opinor , Noſter gratulationes elicit eo nomine , quod *Meſſulo* ſuo dulciſſimo non tantum *Paullam* parentem , verum etiam *Meſſinum* germanum fratrem quaeſierit . Euge tu vero : jam proſili de balneo , quo te bilem *concocturus* immerſeras : bis enim hoc loco dixeras te *concoquere non poſſe*, cur ego ſuſpectos ejus natales habeam , qui matrem dumtaxat , patre praeterito, demonſtrat : jam , inquam , de balneo , ſicut olim ille , proſili , ſimul illud non ſine jubilo carmen ΕΥΡΗΚΑ , ΕΥΡΗΚΑ per plateas & angiportus canens . Nam quod *Meſſulo* Paulla , *Meſſino* vero Venuſtina mater extiterit ; id argumento eſt, eam fuiſſe binominem . Fruere interim reperto inopinato theſauro.

Pag. XI. & XII. Pro tuendo portentoſo & hactenus inaudito vocabulo ἀγρότεια meus cenſor utramque paginam facit : pro eodem contra fugando ac perdendo hic ultimus a me impendetur labor . Sed ut ingenue fatear , adeo perplexe , & involute ſuas hic praeſertim exſerit rationes cenſor, ut mihi imitatus videatur ſepiam fundentem atramentum , ne capiatur . At equidem hominem teneo . Ait enim ; e ſtipite Α'γρος plures pullulare ſtolones ; cur non & ἀγρότεια? praeſertim cum eam lectionem tueri videatur Lucianus , in Dial. Κατάπλους : ubi auctor ea uſurpat vocabula , quae in marmore noſtro viſuntur : ibi : Βαβαὶ τῆς ΕΥΑΓΡΙΑΣ &c. *Papae ! quantum fertilitatis ?* Hactenus argutatio mei cenſoris. Sed, pace ſua dixerim, eximie fallitur . Nam primo , τὸ ἀγρότεια ex ἀγρος poſſe fieri , Analogiae canones vetant : deinde ἐυαγρία , non ab ἀγρος , ſed ab ἄγρα *praeda* proficiſcitur . Itaque , βαβαὶ τῆς ἐυαγρίας , non *quantum fertilitatis* ( perinde ac ſi eſſet ab ἄγρος *ager* ) vertendum fuerat , ſed *quam opima praeda!* Haec non vidiſſe Noſtrum alii fortaſſe mirentur ; ego vero humana paſſis humane ignoſcendum eſſe cenſeo . Illud tamen ſerio dolendum eſt mihi , quod in me ( qui marmoris ΠΝΕΥΜΑΤΑΠΑΝΤΑΒΡΟΤΕΙΑ in πνέυματα πάντα βρότεια ſecreverim ) tenellos puſillorum animos irritaverit , quaſi qui *animas mortales* induxerim. At quantum me tui miſeret Pſeudo-Martorelli ! tene ignorare , quod mus urbanus apud Horatium ſe neſcire negat ? Is ut murem ruſticum in urbem ſecum ducat , ſic ſuadendo loquitur. II. Satyr. VI. ſub finem :

> *. . . . . . Terreſtria quando*
> *MORTALES ANIMAS vivunt ſortita : neque ulla eſt*
> *Aut parvo aut magno leti fuga . . . .*

Fruſtra ſunt heic interpretes , qui murem ruſticum ſecundum atheorum ſcita locutum ſomniant : quaſi ſi is Epicurei cujuſdam ludum frequentaſſet, quo ceteri muſculi Platonicam ſeveritatem declinantes

> *Ibant octonis referentes idibus aera .*

At ibi τὸ *vivere ſortita mortales animas*, ſi quid video, idem eſt ac *vivere ſortita vitam mortalem* ; ut re vera paſſim *vivere vitam* legimus . *Animam* vero pro *vita*, imo pro ipſo *homine* ſaepe uſurpari quis neget ? Conſuluiſſe lexica , ſatis eſt . Hinc ſponte fluit noſtri epigrammatis ſententia . *Pluto ſi mortales omnes hominum vitae tibi jure cedunt , cur aetatem adhuc acerbam carpis ?* Verum ſi adverſarius , adeo intimis religionis ſenſibus laceſſitur , ut ubique *animam* nonniſi pro *ſubſtantia ſpiritali* uſurpari contendat ; quid ipſe de *Animarum capitatione* , quae in L. 6.
Cod.

Digitized by Google

Cod. Theod. de coll. donat. legitur, quaeque Graece ψυχικὴ συντέλεια dicta reperitur, ſenſerit? Procul dubio Noſter commentabitur; *capitationem animarum* eſſe raudusculum illud, quod *Animae* ſtygem transfretaturae, Charonti portitori pendebant. Euge! Non Apollinis magis verum, quam hoc reſponſum eſt.

Hactenus de apologia Jacobi Martorellii Graece Latineque peritiſſimi, cujus gratia hic mihi labor unice ſuſceptus eſt. Ceterum is, qui poſt ſiparium latere, at in exoſtra ſub clariſſimi viri perſona ſpectatoribus ſiſti, mihique eo nomine negotium creare voluit, perſuaſum ſibi habeat; me poſthac in hanc ſcenam, niſi ſi quid aliud ſuaſerit neceſſitas, non prodituram; ubi tamquam cum Plautino *Pſeudo-Soſia* colluſi ſatis: me tamen ab eo nihil umquam vapulaſſe ſat ſcio. Fa*bula* igitur iſthaec a me jam peracta eſt. Valete, Lectores, & ſi placuimus, plaudite.

NEAPOLI V. ID. MAIAS. MDCCLIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google